

Tagasiside rakendamise aruanne Infotehnoloogia teaduskonnas

Käesolev aruanne võtab lühidalt kokku infotehnoloogia teaduskonnas (järgnevas IT teaduskonna) probleemid, tegevused ja tulemused, mis on seotud 2017/18.õppeaasta jooksul erinevatest kanalitest ja küsitlustest saadud tagasisidega õppe- ja õpetamisprotsessi, õppeprogrammide ja nende arenduse, jms. kohta.

Käesoleva lühiaruande sisenditeks on programmijuhtide poolt koostatud ja õppeosakonna poolt teaduskonnale saadetud õppeprogrammide tagasisideanalüüside kokkuvõte, ÕIS-i kaudu saadud tagasiside õppeainete, õppejõudude ja õppeprotsessi kohta, lõpetajate ja tööandjate tagasiside küsitluste tulemused, hariduse kvaliteedi töörühmade raportid, teaduskonnas juba viiendat aastat rakendatav õppeainepõhine tagasisideküsitlus (nn. „Muddy kaardid“), tudengite isiklikud tagasisided üksikutes õppetegevusega seotud probleemides, jne.

Kuna teaduskonnas oli 2017/18.õppeaastal kokku 17 õppekava, neist 6 bakalaureuse- ja 11 magistrikava, siis on järgnevas toodud ainult üldistatud järeldused saadud erinevate tagasiside ning nende rakendamise kohta. Käesoleva kokkuvõtte lisana tuleb käsitleda programmijuhtide analüüse, mis sisaldavad konkreetseid tegevuskavasid.

1. Olukorra üldkirjeldus ja ÕIS-i põhised tagasisided

Olulisemad muutused üldises olukorras võrreldes eelmiste aastatega on selle analüüsi koostamise kontekstis alljärgnevad:

- Käesolevale aruandele lisanduvad kõigi programmijuhtide programmpõhised õppekavade koondanalüüsid ja tegevusplaanid ÕIS-ist, mis avalikustatakse õppeosakonna poolt eraldi. Seega on siin esitatud ainult teaduskonnaülene kokkuvõte ja programmide ühised tegevused järgmisel aastal;
- Oleme seisus, kus magistrikavade sisuline analüüs ei ole eriti sisukas, kuna uued magistrikavad just rakendusid aastal 2018 ja neis pole veel midagi erilist analüüsida, samas kui magistrikavade vanades versioonides pole muutuste sisseviimine enam eriti otstarbekas;
- Uute bakalaureuse kavade esimene õppeaasta on läbi ja sealt on esimesed kogemused saadud, samuti on planeeritud juba esimesed muudatuste sisseviimised õppeprogrammidesse alates uuest õppeaastast vastavalt saabunud tagasisidele;
- IT Kolledži liitumine teaduskonnaga on realiseerunud, kolledž ning sealsed õppeprogrammid ja programmijuhid on saavutanud teaduskonna teiste programmijuhtidega koostöö ja ühise töörütmi;
- Teaduskonna õppetöö koordineerimises on toimunud olulisi muudatusi, valdkonna koordineerimist on oluliselt tugevdatud ja tööle on asunud uued õppeprodekaanid Kalle Tammemäe (bakalaureuseõpe) ja Gunnar Piho (magistriõpe). Kahjuks on see muutus suhteliselt hiljutine, mistõttu nad pole veel kaasatud selle aruande koostamisse, kuid nende vastusalaks saab olema just esimese ja teise astme õppeprogrammide teaduskonnaülene koordineerimine ja arengute suunamine;
- Ülikoolis on toimunud palju muutusi, muutunud/muutumas on pea kõik õppetegevuse valdkonna olulisemad regulatsioonid, s.h. muutmisel on ka erinevad selle aruande aluseks olevad küsimustikud, mis lõppkokkuvõttes peaks andma järgmistel aastatel eri kanalitest saadavale tagasisidele parema ja kvaliteetsema sisu.

2015/16.õppeaastast alates muutus tagasiside küsitlustele vastamine ÕIS-is üliõpilastele kohustuslikuks. Kahtlemata oli see õige samm, kuna lisaks osalejate protsendi kasvule kasvas hüppeliselt ka üliõpilaste poolt antud sõnaliste kommentaaride arv, mis on kindlasti nii õppejõududele endile kui ka programmijuhtidele väga oluliseks infoks. Kuidas on üldiselt korraldatud ÕIS-i-põhise tagasiside analüüs teaduskonnas: tagasiside tulemustega tutvuvad kohustuslikus korras õppejõud ise, edasi vastava struktuuriüksuse juht, programmijuht, õppeprodekaanid/dekaan vastavalt oma võimalustele ja tagasiside mahule - IT teaduskonnas on käesoleva hetkeseisuga kokku ca 3000 tudengit ja tagasiside üle kõigi õppeainete kogumaht oluliselt suur: sõnaliste tagasisidede koondfailis oli ca 10 tuhat rida.

Analüüsid teaduskonna õppekavadele tagasisidet 2017/18.õppeaastal võib tõdeda, et keskmistatud arvandmed ning hinnete jaotus pole oluliselt erinevad eelmisest õppeaastast (vt. meie teaduskonna eelmise aasta koondaruanne). Keskhinne üle kõigi õppeainete ja üle kõigi õppejõudude on tugevalt üle 4 (5-palli süsteemis), mis ei tähenda loomulikult seda, et kõik oleks täiesti korras. Teaduskond on tõsiselt analüüsinud lisaks hinnetele ka tekstilisi tagasiside kommentaare, mis on andnud real juhtudel väga olulist sisendit vajalike muutuste/tegevuste algatamisel õppeprogrammide ja õppeprotsessi parendamisel.

Järgnevas sellest, millised järeldused teaduskond ÕIS-i põhisest tagasisidest on teinud.

Esiteks, võrdlus eelmiste aastate andmetega näitab, et tagasiside keskmistatud numbrid ja hinnangud on läbi aastate suhteliselt stabiilsed ja tagasiside kohustuslikuks muutmine ei muutnud õppeainetele ja õppejõududele antud keskhinnanguid. Küll aga on aasta aastalt kasvamas tekstilise tagasiside, s.o. kommentaaride arv, mis on nii õppejõududele kui ka õppeprogrammide arendajatele kõige olulisemad. Seega võib väita, et tagasiside kvaliteet on paranenud. Teaduskond ootab huviga, millised muutused saavad kaasnema ÕIS-i tagasiside küsimustiku uuendamisega ja loodab, et see aitab veelgi kaasa saadava tagasiside kvaliteedi kasvule.

Teiseks, teaduskond on pidevalt kõrgendanud nõudmisi õppetöö kvaliteedile ja me loeme hetkel „hea tagasiside piiriks“ hinnet vähemalt „4“ ÕIS-is kehtivas 5-palli süsteemis. Sellise arvestuse kohaselt on ca 10-12% aineid ja õppejõude tudengite hinnangute põhjal alla selle piiri. Loomulikult tuleb nende hulgast veel välja arvata mitmed ekstreemjuhud (üksikud deklareerijad, üksikud hinded), kuid ülejäänud juhtudel selgitasid õppejõud/programmijuhid individuaalkorras välja tegelikud madala hinnangu põhjused. Põhjuseid oli nii objektiivseid (näiteks aine esmakordne lugemine ja sellest tulenenud väikesed ebakõlad aine korralduslikus pooles) kui ka subjektiivseid (näiteks kas põhjendamatult suured nõuded iseseisva töö mahule või nõudmiste muutmine õppetöö käigus, vms.). Iga üksikjuhtu siin välja tuua ei ole otstarbekas, kuid kokkuvõtte on järgmine – kõik sellised juhud vaadati üle ja pandi paika tegevused tulevaseks parendustööks. Käesolevast aastast ülikoolis rakenduv Hea Õppejõu Programm täpsustab lähitulevikus selle tegevuse fookust ning loodetavasti annab ka täiendavaid võimalusi õppejõudude motiveerimiseks, vajalikeks täiendkoolitusteks, jms.

Kolmandaks, väike „bürokratlik“ ettepanek, mis vähendaks tagasiside arvandmete töötlemise töömahtu – ÕIS võiks pakkuda tagasiside koondinfot õppeainete ja õppejõudude kohta ka õppeaastate lõikes, mitte ainult semestrite kaupa nagu praegu. Aeg on kõigile kallis ja käesolevat aruannet küsitakse ju õppeaasta kohta, kuid päringuid on ÕIS-i vaja teha täpselt kaks korda rohkem – kummagi semestri kohta eraldi. See ettepanek on tehtud juba ka eelmisel aastal.

Kokkuvõtteks – ÕIS-i tagasiside on kindlasti äärmiselt oluline, seda on väga vaja ja seda saab ja tuleb arvestada õppeprogrammide ja üksikute õppeainete arendusprotsessis, eriti sõnalisi kommentaare. Kahjuks saabub info tegijateni suhteliselt pika viitega, mistõttu õppetöö operatiivseks parendamiseks sellest suurt kasu kahjuks ei ole ja tuleb kasutada muid meetodeid, vt. aruande punkt 3. ÕIS-i tagasiside

analüüsi tulevikku vaadates tuleb muuhulgas aru anda, et on realiseerunud õppekavade esimese astme reform ja realiseerumas magistrikavade reform, mis muudab edasises oluliselt tülikamaks erinevate aegridade põhised muutuste/arengute hinnangud. Samuti muutuvad väheväärtuslikuks hinnangud näiteks ainetele, mida loetakse viimast korda ja mis oluliselt muutuvad reformide käigus.

2. Lõpetajate ja tööandjate ülikoolikesksed uuringud

Kõik 2017/18.õppeaasta vältel ülikoolis avalikustunud uuringud on programmijuhtidele ja arendajatele olnud kättesaadavad, nendega on tutvutud ja nendega on võimaluste piires arvestatud õppeprogrammide arendamisel. Miks ainult „võimaluste piires“? Enamusel nendest uuringutest on endiselt kaks suuremat puudust. Esiteks suhteliselt väike vastajate arv õppeprogrammi kohta ja teiseks, õppeprogrammide suhteliselt kiired arendusprotsessid, seda eriti IT-s. Neid probleeme võimendab veel omakorda mõlema õppetase õppeprogrammide reform viimasel kahel aastal. Mitmed uuringutest tulenevad parenduskohad on juba eelnevalt õppeprogrammide muutmisel arvesse võetud. Seega lõpetaja, kes annab tagasisidet, on õppinud enamuses õppekava mõne eelmise versiooni alusel. Loomulikult ei vähenda see asjaolu sellise tagasiside olulisust, kuna kui õppekavaarendus on toimunud „õiges suunas“ (tagasisides mainitu on juba realiseerunud), on see ju väga tervitatav fakt ja kinnitab muutuste otstarbekust. Mis puutub tööandjate küsitlust, siis lisaks uuringutest saadavale hinnangule kasutavad programmijuhid väga otseselt õppekavade nõukodade välisliikmete hinnanguid konkreetsetes õppekavaarenduses.

Eriti tõsiselt on teaduskond arvestanud tööandjate arvamuste ja hinnangutega lõppenud õppekavade reformi kontekstis ja uute õppekavade väljatöötamisel, mis saavad sisaldavad rohkem praktilise orientatsiooniga õppeaineid ja mis peavad tõstma meie lõpetajate konkurentsivõimet nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tööturul.

3. „Muddy kaartide“ põhine tagasiside

Juba viiendat õppeaastat viiakse teaduskonnas läbi regulaarset ainepõhist tagasiside küsitlust ainet kuulavatelt üliõpilastelt nn. „Muddy kaartide“ põhimõttel. Lühidalt meetodi olemusest – vähemalt kaks korda semestris (tüüpiliselt esimest korda semestri keskel, ca 6.-8. õppenädalal ja teist korda semestri lõpus) kirjutavad kõik konkreetsetes loengus või praktikumis osalevad tudengid (anonüümselt) õppejõule olulisemad positiivsed ja negatiivsed hinnangud/arvamused aine kulgemise kohta – mis on hästi ja mida peaks tegema või võiks teha teisiti/paremini. Esimese tagasiside tulemusi saab õppejõud kasutada oma õpetamisprotsessi parendamiseks juba jooksval semestril, teisest tagasisidest saab ta aga infot, kas muutused olid õnnestunud ja kuidas kogu ainet järgmisel korral (veel) paremini teha. Saadud tagasisidest teeb õppejõud lühikokkuvõtte, mida analüüsib nii tudengitega kui ka esitab selle programmijuhile ja/või instituudi direktorile. Programmijuhid omakorda teevad koondülevaate oma programmi piires saabunud kokkuvõtetest dekaanile. Sellise suhteliselt töömahuka protsessi eesmärk on aine õpetamise operatiivne parendamine veel jooksva semestri vältel ja tudengite tagasisidele kiire reageerimine (s.o. see, mida ÕIS-i tagasiside hetkel ei võimalda). Meetod on ennast esimeste aastatega teaduskonnas väga hästi tõestanud, see on omaks võetud nii tudengite kui ka õppejõudude poolt ja on palju erinevaid näiteid eriti selle esimese küsitluse tulemuste kiirest rakendamisest õppeprotsessi parendamisel.

4. Hariduse kvaliteedi (HKT) töörühmade raportid

See väga tänuväärne initsiatiiv on igal korral leidnud nii õppejõudude kui ka programmijuhtide poolt kiitvat hinnangut. HKT raportitest on tulnud väga mitmeid väärtuslikke ettepanekuid õppekavade arendamiseks, samuti juhitud tähelepanu mitmetele kitsaskohtadele õppeprotsessis. Nimetatud raportite puhul on väga olulised kaks asja – esiteks, need peaksid olema kindlasti õppeprogrammi põhised ja, teiseks, raporti

koostajate arv (s.o. intervjuudel või küsitlustes osalejate arv) peaks olema arvestatavalt suur (võrreldes näiteks õppekaval õppijate arvuga). Nende tingimuste täitmisel on HKT raportid väga väärtuslik materjal toetamiseks õppekavade arendusprotsesse. Kahjuks praeguses aruandes HKT tulemused sisulist kajastamist ei leia, kuna selle aasta HKT protsess alles käib.

5. Tudengite individuaalsed tagasiside andmised

Teaduskond on proovinud kõigi võimalike vahenditega tudengiteni viia sõnumist – kui on muresid või probleeme, tuleb nendest rääkida ja mida varem, seda parem. Kaudselt on see protsess analoogne Muddy kaartide kasutamisega, kuid see info edastatakse eelkõige tudengi (või tudengigrupi) enda initsiatiivil ja see võib olla edastatud nii vahetule õppejõule (loomulikult eelistatult), kuid ka programmijuhile või näiteks õppeprodekaanile. Võib tuua mitmeid positiivseid näiteid sellisest „operatiivinfost“ saadud kasu kohta õppeprotsessile, eriti juhtudel, kus tudeng mingil põhjusel ei julge oma vahetu õppejõu poole pöörduda.

6. Tegevuskava edasiseks

- Käivitada õppeprogrammide teaduskonnaülese arenduse töögrupid/ümarlauad eesmärgiga täpsustada õppeprogrammide portfelli teaduskonnas nii esimesel kui ka teisel astmel, seada strateegilisi eesmärgid õppeprogrammide arendusprotsessis, samuti parendada koostööd õppeprogrammide vahel (ühised ained, ressursid, õppejõudude ristikasutus, jms.) – vastutavad õppeprodekaanid, dekaan.
- Jätakuvalt tõhustada esimese ja teise astme õppekavade arendusprotsessis erinevate tagasisidevormide kaudu saadud info rakendamist uute õppekavade parendamisel – vastutavad programmijuhid.
- Jätkata Muddy kaartide põhise tagasiside rakendamist ning innustada üliõpilasi andma maksimaalselt objektiivset infot nende küsitluste käigus – vastutavad õppejõud, programmijuhid ja instituutide direktorid;
- Aktiivselt osaleda nii õppealaste regulatsioonide kui ka ÕIS-i parendamise, sealt saadava info kasutatavuse, operatiivsuse ja arusaadavuse kontekstis ning taotleda jõuliselt ka nende ettepanekute elluviimist – vastutab õppekorralduse juht;
- Teha aktiivset koostööd teiste teaduskondadega, et jõuda kõiki osapooli rahuldava tagasiside süsteemini ülikoolis tervikuna – vastutavad õppeprodekaanid, dekaan;
- Kujundada IT Kolledžist esimese astme õpet koordineeriv keskus – vastutab ITK direktor;
- Suurendada teaduskonna ühistegevuste hulka õppevaldkonnas ja parendada selle koordineeritust – ühine õppekavade turundus, ühine praktikakorraldus, õppetegevuse, s.h. lõpetamiste ühine reeglistik ja ajagraafik, jms. – vastutavad õppekorralduse juht, õppeprodekaanid.

Kogu õppetegevuse ja selle arenduse eest vastutavad: programmijuhid, instituutide direktorid, õppekorralduse juht, õppeprodekaanid, dekaan.

Kirja pannud:

08.detsembril 2018

Margus Kruus

Teaduskonna õppekorralduse juht